

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	De Litere
1.3 Departamentul	Limba română și lingvistică generală
1.4 Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5 Ciclu de studii ¹⁾	Nivel master
1.6 Programul de studii/ Calificarea	Limba română în context romanic

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea / codul disciplinei	LMR1129 Lexicografia românească în context european							
2.2 Titularul activităților de curs	Lector univ. dr. Maria ALDEA							
2.3 Titularul activităților de seminar/ curs practic								
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	I	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Conținut ²⁾	spec
							Obligativitate ³⁾	da

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/ laborator/ proiect	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/ laborator/ proiect	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat					28
Examinări					2
Alte activități: consultații					14
3.7 Total ore studiu individual	154				
3.8 Total ore pe semestru	182				
3.9 Numărul de credite ⁴⁾	7				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Lexicologie; Semantică; Limbă română (diacronie și sincronie)
4.2 de competențe	• Cunoștințe generale de limba română (diacronie și sincronie)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	• Sală dotată cu tablă și videoproiector
5.2 de desfășurare a seminarului/ laboratorului/ proiectului	• Sală dotată cu tablă și videoproiector

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea de către masteranzi a stadiilor de evoluție atât a lexicografiei românești, cât și a lexicografiei din spațiul romanic; • deprinderea masterandului cu tehnica elaborării unui articol de dicționar/a unui dicționar; • explicarea diferențelor dintre normă și uz în cercetarea lexicografică; • elaborarea unor proiecte lexicografice.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • O bună cunoaștere a evoluției lexicografiei românești și europene; • capacitatea de a elabora lucrări lexicografice adaptate nevoilor didactice/pieței; • utilizarea componentelor domeniului limbă și literatură în deplină concordanță cu etica profesională; • relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea de către masteranzi atât a stadiilor de evoluție a lexicografiei românești și romane, cât și a instrumentarului necesar pentru elaborarea unui dicționar.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Însușirea de către studenți a unor informații relevante privind lexicografia românească și romanică; • dezvoltarea capacității de a înțelege parcursul constituirii unui articol de dicționar/dicționar; • utilizarea informației teoretice în aplicații practice.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
(Curs 1, data ...) Curs introductiv Elemente de lexicologie și semantică a limbii române	Activ-participative; curs interactiv, cu fundament de prelegere	
(Curs 2, data ...) T₁. Ce este lexicografia? 1. Lexicografia: obiect de studiu, disciplină, metodă 1.1. Dicționar, glosar: accepții 2. Lucrări românești și străine referitoare la tehnica lexicografică T₂. Clasificarea producțiilor lexicografice 1. Tipuri de dicționare 1.1. arealul românesc		
(Curs 3, data ...) 1. Tipuri de dicționare 1.2. arealul internațional 1.3. caracteristici sintetizatoare		
(Curs 4, data ...) T₃. Articolul de dicționar Elemente prezente în structura articolului de dicționar: (1) nomenclatură/cuvânt-titlu (2) transcriere fonetică (3) informații de natură gramaticală (4) informații de natură etimologică (5) definiția (6) exemplele (7) locuțiunile (8) trimiterile (9) mărcile de întrebuintare (10) mărcile de schimbare de sens		
(Curs 5, data ...) T₄. Lexicografia în arealul romanic: direcții și tendințe 1. Introducere 2. Scurt istoric (sec. XVI-XX) 3. Tipuri de dicționare 3.1. Dicționare monolingve generale romane		
(Curs 6, data ...) 3.2. Dicționare bilingve romane 3.3. Dicționare monolingve specializate romane		
(Curs 7, data ...) 4. Direcții în lexicografia romanică modernă		
(Curs 8, data ...) T₅. Lexicografia românească 1. Scurt istoric 2. Lexicografia românească veche (sec. XVI-XVIII) 2.1. Lexicografie bi-/multilingvă 2.2. Lexicografie monolingvă		
(Curs 9, data ...) 3. Lexicografia românească modernă (sec. XIX-XX) 3.1. Dicționare bilingve 3.2. Dicționare poliglote 3.3. Dicționare generale		
(Curs 10, data ...) 4. <i>Lexiconul de la Buda (1825)</i> – operă lexicografică de excepție a Școlii Ardelene 5. A.T. Laurian & I.C. Massim, <i>Dicționarul limbei române</i> (1877)		
(Curs 11, data ...) 6. Sextil Pușcariu, <i>Dicționarul Academiei (DA)</i> (1906-1944) 7. <i>DLR^a</i> (2010)		
(Curs 12, data ...) T₆. Definiția 1. Ce este definiția 2. Definiția prin incluziune 3. Analiza semică		
(Curs 13, data ...) 4. Prototipul 5. Taxonomia definițiilor lexicografice		

(Curs 14, data ...) T7. Cercetarea lexicografică azi 1. De la hârtie la mediul electronic. 2. Resurse electronice 3. Corpusul lexicografic		
8.2 Seminar	Metode de predare-învățare	Observații
1. Seminar introductiv (prezentare obiective, tematică, bibliografie, evaluare)	Activ-participative; discuția, explicația, demonstrația, dialogul, exercițiul, analiza	
2. Clarificare terminologică: <i>cuvânt, lexem, lexicologie, lexicografie, lexic, lexicon, dicționar, vocabular, termen, terminologie</i> .		
3. Analiza tipologică a operelor lexicografice. Opere lexicografice de excepție conservate în fondurile bibliotecilor din Cluj-Napoca (BCU „Lucian Blaga”, Biblioteca Academiei, Biblioteca Institutului de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”).		
4. Exerciții aplicate		
5. Lucrări lexicografice din spațiul romanic: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
6. Lucrări lexicografice din spațiul romanic: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
7. Lucrări lexicografice din spațiul romanic: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
8. Lucrări lexicografice din arealul românesc: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
9. Lucrări lexicografice din arealul românesc: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
10. Lucrări lexicografice din arealul românesc: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
11. Lucrări lexicografice din arealul românesc: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
12. Lucrări lexicografice din arealul românesc: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
13. Lucrări lexicografice din arealul românesc: prezentare și analiză comparată a unor articole de dicționar		
14. Seminar recapitulativ în vederea pregătirii examenului.		
Bibliografie ▶ ALDEA, Maria, <i>Sextil Pușcariu și lexicografia</i> , în <i>Caietele Sextil Pușcariu. IV. Actele Conferinței Internaționale „Zilele Sextil Pușcariu, Ediția a IV-a, Cluj-Napoca, 12-13 septembrie 2019</i> , Cluj-Napoca, Scriptor/Argonaut, 2019, p. 52–57. ▶ ATKINS, B.T. Sue & Michael Rundell, <i>The Oxford Guide to Practical Lexicography</i> , Oxford, Oxford University Press, 2008. ▶ BIDU-VRÂNCEANU, Angela, <i>Lectura dicționarelor</i> , București, Editura Atelierele Tipografice „Metropol”, 1993. ▶ BUSUIOC, Monica Mihaela, Nicoleta Mihai și Alexandru Anghelina, <i>Lexicografie și lexicologie</i> , în Marius Sala și Nicolae Saramandu (coord.), <i>Lingvistica românească</i> , București, EAR, 2018, p. 247–290. ▶ CANARACHE, Ana, <i>Lexicografia de-a lungul veacurilor</i> , București, E.Ș., 1970. ▶ CHARLET, Jean-Louis, <i>Les instruments de lexicographie latine de l’époque humaniste</i> , Firenze, Leo S. Olschki Editore, 2004, p. 167–195. ▶ DUBOIS, J. și Cl. Dubois, <i>Introduction à la lexicographie. Le dictionnaire</i> , Paris, Librairie Larousse, 1971. ▶ DURKIN, Philip (ed.), <i>The Oxford Handbook of Lexicography</i> , Oxford, Oxford University Press, 2018. ▶ HAJA, Gabriela și Elena Isabelle Tamba, <i>Cercetarea lexicografică academică actuală: tradiție și modernitate</i> , în ALIL, t. LV, 2015, București, p. 7–17. ▶ PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.), <i>Dicționar de termeni gramaticali și concepte lingvistice conexe (DTG)</i> , București, Univers Enciclopedic Gold, 2023. ▶ PUȘCARIU, Sextil, <i>Limba română, Volumul I. Privire generală</i> , București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1940, p. 364–415 [ed. 1976, p. 370–415]. ▶ QUEMADA, B., <i>Notes sur la lexicographie et dictionnaire</i> , în „Cahiers de Lexicologie”, 1987, 51, nr. 2, p. 229–242. ▶ REY, A., <i>Encyclopédies et dictionnaires</i> , Paris, PUF, 1982. ▶ SECHE, Mircea, <i>Schiță de istorie a lexicografiei române</i> , vol. I–II, București, E.Ș.E., 1966, 1969. ▶ <i>Sens și definiție</i> (număr tematic), în SCL, 1986, nr. 2, http://dspace.bcu-iasi.ro/static/web/viewer.html?file=http://dspace.bcu-iasi.ro/bitstream/handle/123456789/790/BCUIASI_PER_X-3153_1986%2c%20An.37_Nr.1-6.pdf?sequence=87&isAllowed=y . ▶ ȚĂRA, Vasile D., <i>Lexicologie și lexicografie didactică</i> , Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1985. ▶ VRACIU, A., <i>Lingvistică generală și comparată</i> , București, E.D.P., 1980, p. 116–135. ▶ ZAFIU, Rodica, <i>Natura relațională a sensului și tehnica lexicografică</i> , în „Limba română”, XXXVII, 1988, nr. 1, p. 3–9, http://dspace.bcu-iasi.ro/static/web/viewer.html?file=http://dspace.bcu-iasi.ro/bitstream/handle/123456789/770/BCUIASI_PER_X-3334_1988_An.37.pdf?sequence=208&isAllowed=y ▶ ZGUSTA, Ladislav, <i>Manual of Lexicography</i> , The Hague-Paris, Mouton, 1971.		

Resurse electronice:

1) LB^e = *Lexiconul de la Buda (1825)* = *Lexicon românesc-latinesc-unguresc-nemțesc*, Buda, Tipografia Universității Crăiești, 1825, ediție electronică realizată de Maria Aldea, Daniel-Corneliu Leucuța, Lilla Marta Vremir, Vasilica Eugenia Cristea, Adrian Aurel Podaru, coordonator Maria Aldea, Cluj-Napoca, 2013: <https://doi.org/10.26424/lexiconuldelabuda>

2) www.gallica.bnf.fr

3) www.atilf.fr

4) www.cervantesvirtual.com

5) www.dieneti.it/dizionari/#monolingua

6) www.lexilogos.com

7) <https://dictionnaires.u-cergy.fr/accueil.html>

8) <http://corola.racai.ro/>

Bibliografie seminar

S₂.

► PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.), *Dicționar de termeni gramaticali și concepte lingvistice conexe (DTG)*, București, Univers Enciclopedic Gold, 2023, s.v. *cuvânt, dicționar, lexem, lexic, lexicologie, lexicografie, lexicon, termen, terminologie, vocabular*.

► *Vocabularul european al filosofilor. Dicționarul intraductibilelor*, volum coordonat de Barbara Cassin, Traducere și adăugiri la ediția în limba română coordonate de Anca Vasiliu și Alexander Baumgarten, Iași, Polirom, 2020, s.v. *logos, română, termen*.

S₃₋₁₃ sunt seminare practice bazate exclusiv pe analiza unor articole de dicționar / dicționare.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociaților profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este în concordanță cu ceea ce se predă în alte centre universitare din țară.

Pe parcursul anilor de studiu, studenții participă la diverse sesiuni științifice, simpozioane, concursuri de limbă și literare organizate de foruri românești și străine, valorificând informațiile dobândite.

La absolvirea programului de master, aceștia vor avea cunoștințe temeinice de lexicografie și tehnică lexicografică.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Capacitatea de a înțelege structura unui dicționar/articol de dicționar. Capacitatea de a sesiza direcțiile de evoluție a lexicografiei românești și romanice.	Examen scris	60%
10.5 Seminar/ laborator/ proiect	Capacitatea de a înțelege și de a analiza lucrări lexicografice din perspectivă diacronică și sincronică.	Procentele aferente seminarului corespund unei note obținute prin validarea următoarelor segmente: a) activitate; c) prezență 50%.	40%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> însușirea corectă a noțiunilor teoretice și aplicarea acestora în <i>elaborarea dicționarelor</i>; asimilarea conceptelor de operare în domeniul lexicografiei.			

Data completării

10.04.2024

Semnătura titularului de curs și seminar,

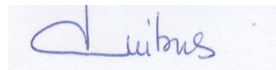
Lector univ. dr. Maria ALDEA

Data avizării în departament

12.04.2024

Semnătura directorului de departament,

Conf. univ. dr. Daiana CUIBUS

Data avizării la Decanat

Semnătura Prodecanului responsabil

Ștampila facultății

02.06.2024

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to be 'F32'.